

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність С2 Політологія
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І.С.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правові проблеми політичної науки
Викладач (-і)	Дерев'янка Сергій Миронович
Контактний телефон викладача	+38(096)017-48-20
Е-mail викладача	serhii.derevianko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/1d22683a138b4ac59c8a
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна “Правові проблеми політичної науки” є складовою освітньо-професійної програми “Політологія” підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 052 “Політологія” галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Згідно з навчальним планом відноситься до вибіркових навчальних дисциплін. Вивчається у першому семестрі другого року навчання в обсязі 3 кредити за Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS). Предмет навчальної дисципліни передбачає вивчення ключових категорій, що використовуються в дослідженнях у сфері політико-правових досліджень; отримання знань про природу, призначення та функції влади і держави як основних політичних інститутів суспільства; методологію та особливості здійснення політико-правових досліджень. Вивчення дисципліни покликане сприяти професійній підготовці майбутніх політологів, як практиків та дослідників, формувати у здобувачів основи професійного політико-правового мислення, сучасної політичної та правової культури. Форми освітнього процесу : лекції, семінарські заняття, самостійна робота, підготовка індивідуального науково-дослідного завдання та ін. Підсумковий контроль – залік.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни “Правові проблеми політичної науки” є отримання здобувачами знань про основні закономірності єдності та взаємодії політики та права, правових засад функціонування політичних інститутів, утвердження розуміння демократії як правової форми організації та реалізації влади. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: – вивчити у взаємозв’язку процес виникнення політичних відносин і права, основні тенденції і типи їх взаємодії в процесі історичного розвитку суспільства; – зрозуміти взаємозв’язок державної політики та правотворчості; – виявити витоки та передумови сучасного взаємовпливу та взаємодії політики і права в Україні; – досягнути теоретико-понятійні основи політико-правових підходів до вивчення ключових політичних процесів; – сформувані у здобувачів уявлення про політичні фактори, які визначають специфіку еволюції права в різні історичні епохи та на сучасному етапі розвитку України; – розширити політико-правовий кругозір здобувачів; – сформувані базові професійні навички аналізу сучасних політичних і правових проблем, розуміння взаємозв’язку політики та права.	

4. Програмні компетентності та результати навчання				
Вивчення навчальної дисципліни “Правові проблеми політичної науки” спрямоване на набуття компетентностей , визначених «Стандартом вищої освіти України із галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (затверджений та введений в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2021 р. № 329. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti), а саме :				
Інтегральна компетентність	ІК01 Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.			
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв’язувати проблеми.			
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультатійні функції на національному та міжнародному рівні.			
5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
лекції	10 год / 4 год			
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год / 6 год			
самостійна робота	60 год / 80 год			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	052 Політологія	2	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	семін. заняття	сам. роб.
Тема 1. Правова політологія як нова галузь політичного знання. Становлення школи правової політології		2		3
Тема 2. Теоретико-методологічні засади правової політології		2		5
Тема 3. Політика та право: сутність і співвідношення		2		6
Тема 4. Право в політичній системі суспільства		2		4
Тема 5. Правова держава і громадянське суспільство			4	8
Тема 6 Політика та права людини і громадянина			2	6
Тема 7. Правові аспекти політичних процесів в суспільстві			4	8
Тема 8. Політико-правові проблеми становлення та			2	4

реформування адміністративно-територіального устрою України				
Тема 9. Політико-правові засади безпосередньої демократії в Україні		2		4
Тема 10. Політична культура, політична свідомість і право			4	6
Тема 11. Політика та право в умовах війни російської федерації проти України			4	6
Разом:		10	20	60
Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи й самоконтролю, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання розміщені на сторінці навчальної дисципліни в системі дистанційного навчання Університету.				
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3)виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми навчальної дисципліни – 20 балів (з них 15 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів – 10 балів. Загальна кількість – 100 балів.			
	Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	
	60-69	задовільно	D	
	50-59		E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано
	1-25	незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням курсу)	F	
Вимоги до письмових робіт	Виконання контрольної письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу і отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання контрольної письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні елементи політик і практик; знання теоретичних засад, завдань, методів; знання конкретних джерел та практичної діяльності політичних і правових інститутів. 3) написання письмової контрольної роботи є обов’язковим для отримання підсумкової оцінки. Здобувач, який не написав контрольну роботу, вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачені з даної навчальної дисципліни.			

	Контрольна робота здобувачами денної форми навчання виконується на семінарському занятті.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у семінарських заняттях також є обов'язковою умовою успішного оволодіння курсу. Пропонуються наступні форми роботи : виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. Оцінці підлягають : рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки усних відповідей можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, наукових статей тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, узагальнення та висновки. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями: – «відмінно» (90-100 балів) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (70-89 балів) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (50-69 балів) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» (0-49 балів) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації : візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; усі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно з дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни, відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку,.
Підсумковий	Підсумковий контроль рівня знань і успішності студентів передбачає

контроль	виставлення підсумкової залікової оцінки на підставі даних поточного контролю, яким оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних науково-дослідних проєктів, контрольних (тестових) робіт.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.	
<u>Академічна доброчесність:</u> Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету й визначені локальними нормативними актами, з якими можна ознайомитися за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.	
<u>Відвідування занять</u> є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі з за погодженням викладачем і деканатом факультету.	
Політика курсу передбачає презначу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 16.00 год.	
<u>Неформальна освіта:</u> Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)	
Можливе зарахування окремих тем через проходження відповідних курсів на дистанційних платформах:	
Суспільні зміни через громадську діяльність. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/social-change/	
Стандарти належного врядування для організацій громадянського суспільства. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/civil-organizations-governance-standards/	
Основи державної політики. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osnovy-derzhavnoyi-polityky/	
Взаємодія органів державної влади з громадськістю. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/public-engagement-gov/	
8. Рекомендована література	
Деокупація. Юридичний фронт [Електронне вид.]: матеріали Міжнар. експерт. круглого столу (Київ, 18.03.2022 р.) / Держ. торг.-екон. ун-т, Укр. асоціація порівн. правознавства, Укр. асоціація міжнар. права, Асоціація реінтеграції Криму; упоряд. і наук. ред. О. В. Кресін. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 224 с.	
Дерев'яно С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. <i>Держава і право: зб. наук. пр. Серія. Політичні науки</i>. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького	

НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 308–318.

Дерев'янка С. Безпекові виклики для територіальних громад в умовах війни: внутрішньо переміщені особи. *Координати публічного управління. Електронне наукове фахове видання* 2024. № 1 (2). С. 102–123. <https://kpu-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/18/17>

Дерев'янка С. М., Бичай Р. Р. Політико-правові аспекти обмеження свободи пересування громадян в умовах воєнного стану в Україні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. № 2 (16). С. 227–249.

Дерев'янка С. М. Внутрішньо переміщені особи : проблеми політичної соціалізації в Галичині. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2017/1(87). С. 199–216.

Дерев'янка С. М. Доцільність модернізації Конституції України у новітньому політико-комунікативному дискурсі. *Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу України до Європейського Союзу* : монографія / за заг. ред. В. І. Розвадовського. Івано-Франківськ, 2023. С. 13–19.

Дерев'янка С. Зміни до Конституції України як питання політичної доцільності. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія* Вип. 14 / Прикарпатський нац. університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Плай, 2020. С. 37–45.

Дерев'янка С. М., Кобець Ю. В., Матвієнків С. М. Система національної безпеки: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпат. нац. уні- ім. Василя Стефаника, 2025. 160 с.

Дерев'янка С. Народовладдя у безпековому вимірі. *Актуальні проблеми політики, інформації та безпеки*: колективна монографія [Заг. наук. ред. В. В. Марчука]; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника ; Факультет іст., політол. і міжнар. від-н. Івано-Франківськ: Ярина, 2022. С. 5–31.

Дерев'янка С. М. Обмеження політичних прав громадян в умовах воєнного стану: політико-правові підстави. *Держава і право: зб. наук. праць. Серія. Політичні науки*. Вип. 93 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во “Юридична думка”, 2019. С. 26–38.

Дерев'янка С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 847 с.

Дерев'янка С. М. Правові проблеми політичної науки : навч.-метод. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 120 с.

Дерев'янка С. М. Спроби легітимації рашистського окупаційного режиму через референдум та їх нікчемність. *Держава і право: зб. наук. пр.* Вип. 91 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. С. 249–261.

Держава і громадянське суспільство в Україні : проблеми взаємодії / Кресіна І. О., Скрипнюк О. В., Коваленко А. А., Перегуда Є. В., Стойко О. М., Балан С. В., ПолішкарOVA О. О., Явір В. А. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. 313 с.

Дністрянський С. Загальна наука права і політики. [наук. ред.: І. Городиський. І. Земан]. Львів : Укр. Католический ун-т, 2019. (Бібліотека Львівської правничої думки). Т. 1. 2019. 427 с.

Кафарський В. І. Право. Політика. Культура : зб статей. Івано-Франківськ, 2009. 445 с.

Кресіна І. О. До питання про предметне поле і методологічні засади правової політології. *Правова держава*. 2020. Вип. 31. С. 435–445.

Кресіна І., Перегуда Є., Коваленко А. До питання про предмет правової політології. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2005. Вип. 16. С. 517–525.

Кресіна І. О. Політика і право : проблеми співвідношення. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2003. Вип. 14. С. 467–

Кресіна І. О., Сотник А. Л. Правова політологія: проблеми наукової інституціоналізації. *Правова держава. Щорічник наук. пр. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ, 2014. Вип. 25. С. 291–309.

Кресіна І. О. Становлення школи правової політології. *Право України*. 2014. № 5. С. 224–236.

Кризи політичного розвитку в Україні : причини, зміст і способи нівелювання : монографія / авт. кол. : Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Р. В. Балабан, С. Г. Брехаря, Л. Л. Кияниця, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.

Кукуруз О. В. Взаємодія політики і права у процесі суспільної трансформації в Україні та Республіці Польща: монографія. Київ: «ФОР-Подолін І.В.», 2020. 368 с.

Кукуруз О. В. Взаємозумовленість політичної і правової систем : теоретико-методологічна основа. *Держава і право : Зб. наук. пр. Серія Політичні науки*. Вип. 84 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 14–24.

Монолатій І. С., Дерев'янка С. М. Модель місцевого самоврядування Республіки Польща : досвід для України. *Держава і право : зб. наук. пр.* Вип. 92 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. С. 194–214.

Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.

Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт. : Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.

Правова політологія : проблеми концептуалізації та інституціоналізації : монографія: за ред. І. О. Кресіної, Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2019. 288 с.

Правові основи розвитку сучасних політичних систем : досвід та перспективи : монографія / Скрипнюк О. В. та ін. Київ : Юридична думка, 2013. 289 с.

Скрипнюк О. В. Право і політика : проблеми конфлікту і консенсусу. *Правова держава*. Вип. 27. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. С. 159–167.

Сотник А. Л. Об'єкт, предмет та функції правової політології як нової галузі політичного знання. *Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки*. Вип. 60 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юридична думка, 2013. С. 520–526.

Сотник А. Л. Правова політологія : передумови становлення та особливості процесу інституціоналізації. *Держава і право : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки*. Вип. 58 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юридична думка, 2012. С. 676–682.

Biliusov, Yevhen; Chyzhov, Denys; Osaulenko, Andriy; Perelyhina, Raisa; Derevianko, Serhii. International institution in the mechanism for the protection of human rights and freedoms in the national security context. *Revista Cuestiones Políticas, Volumen 40, Número 73. Julio – Diciembre, 2022*: pp. 108–127.

Derevianko S., Derevianko O. Models of local referendum according to the constitutions of Ukraine and countries of Central and Eastern Europe: comparative-typological characteristics. *Samorząd terytorialne w Konstytucjach wybranych państw Europy Środkowo-Wschodniej : Zarys problematyki / Redakcja Iwona Lasek-Surowiec*. Chelm, 2018. S. 87–101.

Ozhohan, A., Derevianko, S., Karchevska, O., Pavlova, L., & Pashyna, N. (2023). Language as a political manipulation tool. *Amazonia Investiga*, 12(64), 237-248. [Індексовано в Web of Science Core Collection 2023-05-10]. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001069401300024>

Сергій Дерев'янка,
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук